

Dziennikarze przyszłości

Autorki: Katarzyna Krywult-Krajewska, Joanna Płatkowska

Lekcja 2:

Tylko dzieci zadają ważne pytania i naprawdę chcą się czegoś dowiedzieć – Ryszard Kapuściński

Zajęcia wprowadzające do tematu, prezentujące najważniejsze informacje związane z reportażem jako gatunkiem. Uczniowie, w oparciu o zdobytą już wiedzę, tworzą mapę mentalną objaśniającą definicję i podstawowe cechy reportażu. Mapa będzie stanowić pomoc dydaktyczną w czasie trwania projektu – należy umieścić ją w sali w widocznym i łatwo dostępnym miejscu.

Cele zajęć:

Uczeń powinien:

- w oparciu o zdobytą wiedzę stworzyć definicję reportażu,
- opisać reportaż jako gatunek literacki.

Pojęcia kluczowe:

→ reportaż → mowa zależna → mowa niezależna → fakty
→ opinie → podcast

Materiały pomocnicze:

- brystol, flamastry;
- rzutnik, ekran, nagłośnienie, laptop (jeśli decydujemy się na stworzenie mapy mentalnej on-line);
- wydrukowana tarcza strzelecka do ewaluacji.

Czas na realizację zajęć: 45 min (1 godzina lekcyjna)

Metody pracy:

- pogadanka
- metoda aktywizująca – tworzenie mapy mentalnej
- metoda zbiorowa – cała klasa

Treści programowe (związek z podstawą programową)

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych - II etap edukacyjny - klasy IV-VI; język polski. Treści szczegółowe:

- I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
  1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
    - 1.2. określa temat i główną myśl tekstu;
    - 1.3. identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
    - 1.4. identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, literacki, reklamowy;
- II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.
  1. Wstępne rozpoznanie. Uczeń:
    - 1.1. nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. wrażenia, emocje);
    - 1.2. konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami;
  2. Analiza. Uczeń:
    - 2.1. dostrzega swoistość artystyczną dzieła;
    - 2.2. odróżnia fikcję artystyczną od rzeczywistości;
    - 2.8. wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego), potrafi nazwać ich twórczo (ruchome obrazy, warstwa dźwiękowa);
- III. Tworzenie wypowiedzi.
  1. Mówienie i pisanie. Uczeń:
    - 1.3. formułuje pytania do tekstu;
    - 1.8. uczestnicząc w rozmowie, słucha z uwagą wypowiedzi innych, mówi na temat; prezentuje własne zdanie i uzasadnia je;

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie w tematykę i integracja grupy

Przed wprowadzeniem tematu należy poprosić uczniów, by przygotowali salę – proponuję odejść do systemu ławkowego na rzecz koła lub podkowy z krzesel.

Niech dzieci samodzielnie zadbają o własną przestrzeń do pracy.

Proponuję rozpoczęcie zajęć od pogadanki na temat reportaży, z którymi uczniowie zostali zapoznani na poprzednich zajęciach:

- Który reportaż zapamiętałeś najlepiej?
- Jaki temat, Twoim zdaniem, był najciekawszy?
- Który reportaż Ci się nie spodobał? Dlaczego?
- Jaka forma reportażu jest Twoim zdaniem najlepsza: reportaż prasowy, telewizyjny czy radiowy? Dlaczego?

Uwaga: Jeżeli nauczyciel nie nagrał fragmentu poprzedniej lekcji, proszę to zrobić podczas realizacji tego scenariusza – w dowolnym momencie. Nagranie zostanie wykorzystane w Lekcji nr 4.

2. Część zasadnicza

Część zasadnicza skupia się wokół stworzenia dużej mapy mentalnej, która będzie stanowić pomoc dydaktyczną podczas pracy nad reportażami. Każdy uczeń otrzymuje kolorowy flamaster i w momencie ustalenia jakiejś cechy charakterystycznej omawianego gatunku, zapisuje odpowiedni wniosek na brystolu rozłożonym na podłodze (słownie lub w formie rysunku). Ważne – nie każdy uczeń będzie chciał rysować, postawmy na dowolność zapisu, ale zadbajmy o jego czytelność.

Proponuję pracę w kolejności zadawanych sobie pytań:

GDZIE? Gdzie możemy natknąć się na reportaż?

- w telewizji,
- radiu,
- prasie,
- Internecie.

Tu należy zwrócić uwagę uczniom na sposoby przekazywania informacji: tekst, obraz, dźwięk – rządzą się swoimi prawami. To dobry moment, by wyjaśnić dzieciom czym jest podkast (nagranie dźwiękowe w postaci pliku audio).

KTO? Skoro będziemy tworzyć reportaż, to kim jesteśmy?

Spodziewana odpowiedź – "reporterami!". I słusznie. Ale warto zwrócić uwagę także na "reportażystę". Różnica między nimi jest dość spora, ale można ją przestawić krótko i zwięźle – reporter to taki detektyw, który bada i opisuje ważne sprawy, robi to konkretnie i bez użycia środków poetyckich, natomiast reportażysta ma w sobie więcej z pisarza, jest bardziej twórczy i pisze reportaże zawodowo.

JAK? Jak powstaje reportaż?

Na podstawie wielu źródeł. Artykuły omawiane na początku zajęć na pewno zawierają różne zdjęcia, czasami wywiady, jakieś tabelki, itp. – warto w tym miejscu odnieść się do nich. A przy okazji proponuję zwrócić uwagę na mowę stosowaną w reportażach:

MOWA NIEZALEŻNA – czyli dosłowne przytoczenie cudzej wypowiedzi (dialog, monolog);

MOWA ZALEŻNA – czyli niedosłowne przytoczenie cudzej wypowiedzi ("on powiedział, że.").

Wprowadzenie tego rozróżnienia nie jest konieczne, ale być może zwrócenie uwagi na teorię sposobu przekazywania informacji, pozwoli uczniom na bardziej świadome stosowanie jej w praktyce. Można posłużyć się prezentacją:

<https://docs.google.com/presentation/d/11bSnXUr9SQeLOoNUfAUip7nBf53FiRErSsOML7GaSmc/edit?usp=sharing>.

O CZYM? Co jest głównym tematem reportażu?

To pytanie nie powinno stanowić żadnej trudności. Uczniowie bez problemu wymienią reportaż sportowy czy podróżniczy, na społeczno-obyczajowy czy wojenny trzeba ich będzie naprowadzić.

CO TO? Podstawowe pytanie zadane na koniec wspólnej pracy będzie zarazem podsumowaniem całej mapy mentalnej.

Reportaż wg "Współczesnego słownika języka polskiego" B. Dunaję to sprawozdanie publicystyczne oparte na zebranych bezpośrednio autentycznych materiałach, czerpanych z najrozmaitszych dziedzin życia, uzupełnione komentarzem. Biorąc jednak pod uwagę fakt, iż celem naszego projektu nie jest zapamiętywanie definicji, tylko zrozumienie nowego pojęcia, myślę, iż skrócona wersja, zapisana na mapie mentalnej, w zupełności wystarczy.

W ramach zakończenia ćwiczenia proponuję zagrać z grupą w grę online Kahoot:

<https://create.kahoot.it/details/0f9aac01-c609-4328-a5cd-363c211aa952> – aby uczniowie mogli w nią zagrać, będą potrzebowali dostępu do smartfonów i Internetu. Nauczyciel udostępni pytania na ekranie, uczestnicy projektu odpowiadają na pytania za pomocą aplikacji Kahoot bądź na stronie <https://kahoot.it/>.

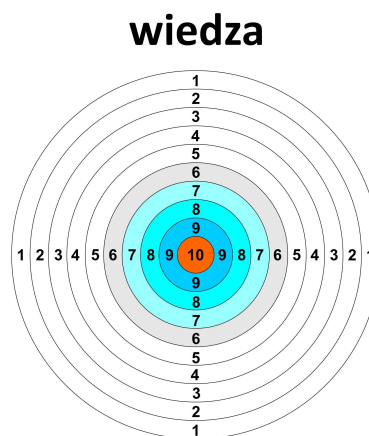
Instrukcja rozgrywki Kahoot:

1. Nauczyciel uruchamia na ekranie link z grą w Kahoot – pojawia się numer gry (GAME PIN).
2. Rejestracja uczestników: uczniowie wchodzi na swoich urządzeniach (np. smartfonach) na stronę kahoot.it bądź używają aplikacji Kahoot – przepisują numer gry (GAME PIN).
3. Po wpisaniu numeru PIN uczniowie podają nazwę gracza (swoje imię, pseudonim).
4. Nauczyciel rozpoczyna grę (START GAME), gdy wszyscy uczniowie się zarejestrują i będą widoczni na ekranie.
5. Na ekranie wyświetlają się poszczególne pytania – uczniowie na swoich urządzeniach zaznaczają poprawne odpowiedzi w wyznaczonym czasie.
6. Pod koniec rozgrywki sumowane są zdobyte przez uczestników punkty – pojawia się ranking graczy.

3. Podsumowanie i ewaluacja.

Gotową mapę mentalną można ozdobić, podkreślić to, co zdaniem uczniów jest najważniejsze.

Uczniowie wieszają swoją pracę w dobrze widocznym miejscu. Proponuję dokonać ewaluacji zajęć metodą tarczy strzeleckiej (stanowi załącznik do scenariusza):

atmosfera

Instruujemy uczniów, że tarcza podzielona jest na dwie części: górna oznacza przyrost wiedzy (Czy nauczyłeś/łaś się dziś czegoś nowego?), dolna natomiast ocenia atmosferę, która panowała w klasie podczas pracy (Jak się czułeś/łaś w klasie? Czy zajęcia Ci się podobały?). Wyjaśniamy uczniom, że "strzelamy" stawiając niedużą kropkę w dwóch miejscach: jedną w górnej części tarczy, drugą – w dolnej. Skala:

1 – oznacza, że nie dowiedziałeś/łaś się na zajęciach niczego nowego / bardzo źle czułeś/łaś się w klasie i zajęcia nie przypadły Ci do gustu;

10 – oznacza, że nauczyłeś/łaś się na zajęciach czegoś nowego / bardzo dobrze czułeś/łaś się w klasie i zajęcia podobały Ci się.

Optymalnie jest wydrukować tarczę na kartce o formacie A3, może też być na formacie A4. Tarcza wisi w klasie na tablicy, uczniowie (wszyscy na raz, "na hurra") proszeni są o oddanie swoich strzałów. Liczy się efekt końcowy, czyli ilość wszystkich kropek. Gdy każdy uczeń postawi już dwie kropki, zobaczymy czy zajęcia były "strzałem w dziesiątkę". W sytuacji, gdy połówka tarczy dotycząca wiedzy nie zostanie "wystrzelana" w okolicy dziesiątki, należy kolejne zajęcia rozpocząć od przypomnienia definicji reportażu i jego cech charakterystycznych.

W sytuacji problematycznej związanej z atmosferą panującą w sali, należy od razu zapytać uczniów, co chcieliby poprawić lub zmienić, tak by każdy czuł się w klasie swobodnie i dobrze.

Zadanie:

Prosimy uczniów o przygotowanie się do pracy z dyktafonem. Jeśli działamy metodą BYOD, prosimy dzieci, by przetrenowały w domu użycie własnych dyktafonów (np. na smartfonach) – włączyły aplikację, nagrały się, odsłuchały nagranie.

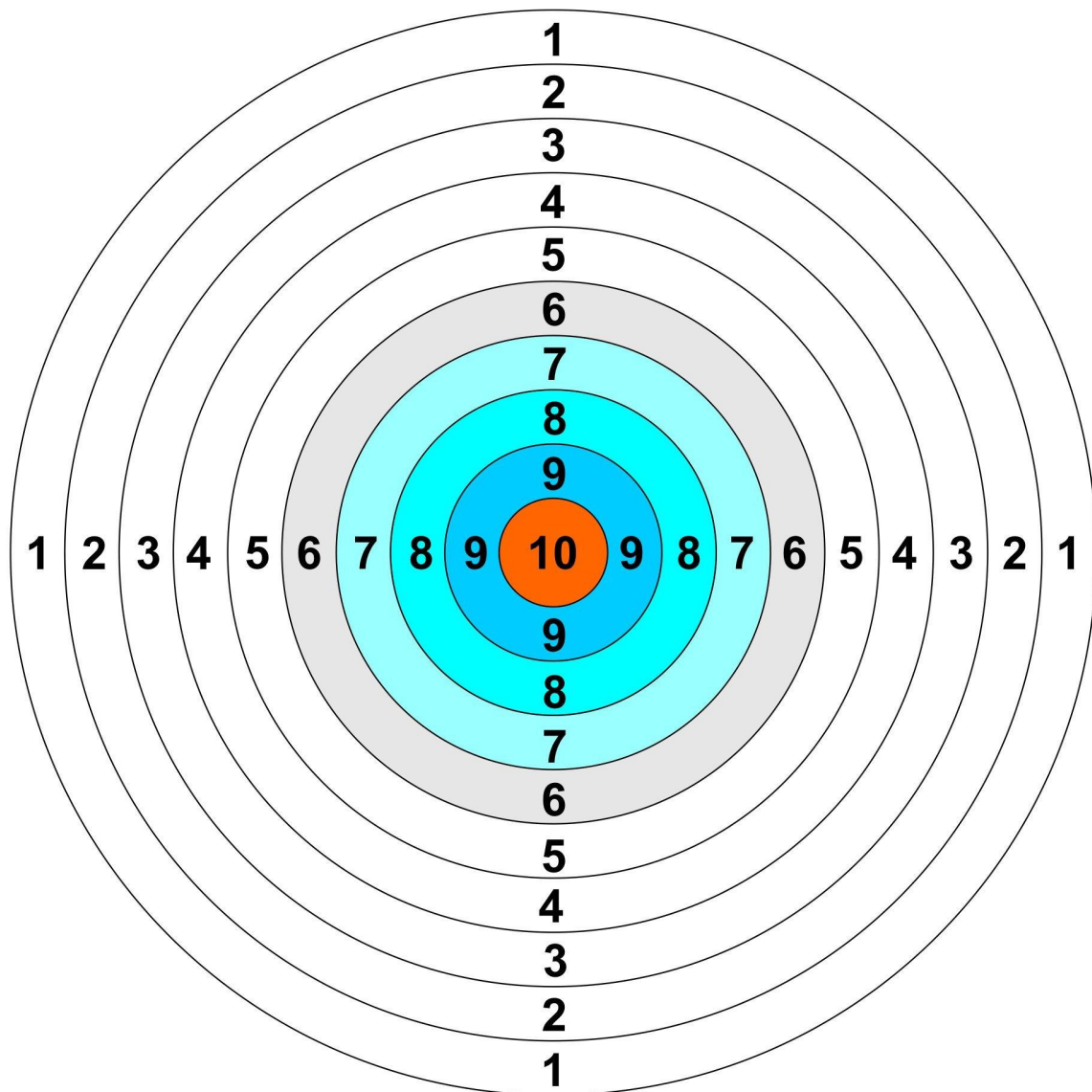
BYOD – BRING YOU OWN DEVICE – czyli praca na prywatnych narzędziach, np. smartfonach

Uwagi/alternatywy:

Jeśli dysponujemy w sali tablicą multimedialną bądź innym sprzętem umożliwiającym nam pracę on-line, warto rozważyć tworzenie mapy mentalnej za pomocą narzędzi typu <https://bubbl.us/> lub <https://jamboard.google.com/>. Przykład takiej mapy mentalnej stworzonej za pomocą aplikacji Jamboard: <https://jamboard.google.com/d/1bBUCobB7CAuNKP7z3xoHDDxl84D2QQaH6VVGzPnbcd4/edit?usp=sharing>.

wiedza

atmosfera